

Сажетак [\(i\)](#)

Упоредо са прослављањем 60-ог рођендана Северноатлантског савеза, гомилају се знакови проблема унутар те организације и разлози за сумњу у њен значај за суочавање са изазовима међународне политике у 21. веку. Неколико чинилаца поткрепљују те сумње.

Иако су се у протеклој декади НАТО-у прикључиле бројне нове чланице, војне способности већине њих су занемарљиве. Такође, неке од тих чланица имају сумњиве политичке системе и напете односе са суседним државама, укључујући (што највише забрињава) нуклеарно наоружану Русију. Стога су нове чланице НАТО-а уједно слабе, рањиве и проблематичне – што чини посебно опасну комбинацију за Сједињене Државе као предводника НАТО-а.

Унутар савеза, такође, постоји нарастајућа пукотина у погледу односа према Русији. Старије, западноевропске силе, склоније су давању предности опрезној, мирољубивој политици, док се земље централне и источне Европе залажу за конфронтистички, тврдолинијски приступ. Сједињене Државе се налазе у процепу ове савезничке расправе.

Ствар која највише забрињава јесте пад одбрамбеног нивоа и војних способности главних европских чланица НАТО-а у задњих неколико година. Опадање нивоа способности тих војних снага је дошло дотле да сада америчке лидере брине то да су заједничке операције са војним снагама САД-а постале тешко изводљиве ако не и немогуће. Неделотворност европских војних снага је дошла до изражаја у траљавом деловању НАТО-а у Авганистану.

НАТО је досад опстао без обзира на своју излишност. Споља гледано, он је једна

импресивна институција, али је постао празна љуштура – много више политичко почасно удружење него значајна безбедоносна организација. Ипак, док год савез постоји, он ће бити средство за европске земље да се шверцују на уштрб војног буџета САД, уместо да троше свој новац на сопствену одбрану и да преузму одговорност за безбедност у сопственом региону. Амерички позиви на веће учешће у расподели терета данас су узалуднији него што су били током протеклих 60 година. Све док САД не промене иницијативу, повлачећи своје трупе из Европе и смањујући своје издатке за НАТО, Европљани ће задовољно наставити да избегавају своје обавезе.

Данас НАТО представља лош бизнис за Сједињене Државе. Ми преузимамо безбедоносне обавезе према државама које мало доприносе нашој војној моћи. И горе од тога, неке од ових земаља би лако могле да Америку увуку у опасне локалне сукобе. Време је да се овај, све више нефункционалан савез, оконча.

Увод

НАТО ће 4. априла прославити свој 60. рођендан. Прослављаће се не само дуговечност овог савеза и његови успеси у прошлости, него и циљеви у деценијама које долазе. Гледиште да је савез виталан политички и безбедоносни играч од суштинског значаја, охрабрено је јасним приступом нове владе Сједињених Држава као водеће снаге НАТО-а. Администрација Џорџа В. Буша често је изгледала као да преферира унилатералан приступ спољној политици, а лидери САД-а су повремено са презиром гледали на неке од европских савезника Вашингтона – сетимо се подругљивог назива 'стара Европа' којим је министар одбране Доналд Рамсфелд описао Немачку, Француску и друге европске државе, критички настројене према политици САД у Ираку. [\[1\]](#)

Насупрот томе, спољнополитички тим председника Барака Обаме је у неколико наврата наглашавао своју приврженост мултилатералном приступу уопште, као и унутар НАТО-а. У свом излагању пред спољнополитичким комитетом сената, приликом преузимања дужности, државни секретар Хилари Клинтон је нагласила да политика Вашингтона треба да буде политика 'паметне силе'. Поред других значења, објаснила је Клинтон, паметна сила "значи охрабривање савезника да схвате изазове времена, посебно наших партнера у НАТО-у и наших савезника у источној Азији". [\[2\]](#)

Отворени оптимизам са обе стране Атлантика, ипак, не може да прикрије нарастајуће сумње о значају НАТО-а за политичке изазове 21. века, нарочито о целисходности

опстанка те организације на дуги рок. Док НАТО на први поглед делује као импресивна организација, његова способност као делотворног безбедоносног механизма нагло опада. У Тексасу постоји популарна изрека о људима који имају изузетну репутацију али поседују јако мале стварне способности: “all hat and no cattle” [\(ii\)](#), која се може применити на НАТО. Непогрешиви знакови овог проблема постоје у неколико области: слабост и рањивост нових чланица и кандидата за чланство; неспретна савезничка политика која је створила озбиљне тензије са Русијом; нарастајуће поделе унутар савеза око политике према Русији; анемично деловање НАТО-а у Авганистану; и узнемирујуће опадање војне способности код кључних европских чланица алијансе.

Ширене НАТО-а: Прикључење војно бескорисних – и рањивих – чланица

На самиту НАТО-а у Букурешту, априла 2008, лидери савеза су дали зелено светло за евентуално чланство још две државе: Хрватске и Албаније. Декларација овог самита почиње овако: “Данас смо одлучили да позовемо Албанију и Хрватску да започну приступне преговоре за прикључење нашем савезу. Честитамо овим земљама на овом историјском постигнућу, које су заслужиле дугогодишњим залагањем и осведоченом приврженошћу нашој заједничкој безбедности и вредностима НАТО-а. Приступање ових нових чланица ће ојачати безбедност свих у евроатлантској области.” [\[3\]](#) Трећа балканска земља, Македонија, већ би била примила позив да нема езотерични спор са чланицом НАТО-а, Грчком, у вези коришћења имена “Македонија” – за које Атина тврди да ексклузивно припада једној области у Грчкој.

Предложено прикључење Хрватске и Албаније представља трећу рунду проширења савеза. Та одлука такође баца светло на опадање безбедоносног значаја НАТО-а и на његов све сумњивији статус у постхладноратовској ери. Прикључење малих земаља сумњивих политичких карактеристика, безначајних војних способности и са ризичним односима са суседним државама, представља развој који нарочито погађа америчке безбедоносне интересе, с обзиром на обавезе ове државе као предводника савеза. Прикључење таквих чланица ничим не увећава огромну војну моћ Сједињених Држава, нити повећава безбедност америчког народа. Све што ово проширење чини јесте да ствара додатне главобоље Вашингтону. [\[4\]](#)

НАТО је некад био озбиљан савез са озбиљном сврхом. Током Хладног рата он је спречавао Совјетски Савез да застрашује и (што је било мање извесно) нападне демократску западну Европу – област од приличног стратешког и економског значаја. Тачно је да су Сједињене Државе увек биле доминантан играч у савезу, али је Вашингтон могао рачунати на поуздане секундарне војне силе, од којих су најзначајније

биле Британија, Француска, Немачка, Италија и Турска. То више није случај.

Микро-савезници

Нове чланице које је савез прихватио од краја Хладног рата су слабе, штићеничке државе (client states), које очекују да их бране Сједињене Државе. То је у целини истина, чак и за прву рунду проширења, у којој су се прикључиле земље средње величине, Пољска, Чешка и Мађарска. То је постало много очигледније у другој рунди, када су прикључене тако мале државе попут Словачке, Словеније, Латвије, Литваније и Естоније. Такви микро-савезници су уживаоци безбедности а не ствараици безбедности. Са становишта америчких интереса, они не представљају добит него обавезу – потенцијално веома опасну обавезу.

Преузимање обавезе да се бране балтичке државе било је нарочито непромишљено, јер НАТО сада представља директан геополитички изазов Русији, непосредно пред вратима Москве. Односи између Русије и њених малих балтичких суседа су, благо речено, непредвидљиви. Тренутно је Русија можда преслаба да би представљала изазов безбедоносним обавезама које САД/НАТО имају према тим земљама, али не можемо бити сигурни да ће то увек бити тако.

Одобрење Хрватској и Албанији да постану чланице НАТО-а представља потврду да је савез зашао у сферу фарсе. Војне способности ове две земље су занемарљиве. Према извештају часописа *The military balance* за 2009 годину, који издаје Међународни институт за стратешке студије (International Institute for Strategic Studies), војни буџет Хрватске је само 962 милиона долара, а њене војне снаге се састоје од 18 600 активних војника. Буџет Албаније је 233 милиона долара, а њене снаге имају 14 295 војника. Они ће представљати ојачање за 425 милиона долара и 5 300 војника Естоније, 513 милиона долара и 5 187 војника Латвије, 500 милиона долара и 8 850 војника Литваније и 756 милиона долара и 7 200 војника Словеније. Због тога што Македонији није понудио чланство, НАТО ће морати да делује без 163 милиона долара и 10 890 војника из Скопља. ^[5] Те земље, узете заједно, на своје војне снаге годишње потроше мање него што Сједињене Државе потроше за две недеље у Ираку.

Нове чланице су опасне и бескорисне

Такве нове чланице нису само бескорисне; оне су потенцијална неприлика за савез а могуће и озбиљна опасност. Када је подпредседник Дик Чејни, током своје посете Балкану 2006, изјавио да ће предложено чланство помоћи НАТО-у да се “подмлади” и да ће подсетити савез на посвећеност “основним и суштинским вредностима слободе и демократије”, показао је колико је политика САД и НАТО-а изгубила додир са стварношћу. [\[6\]](#)

Хрватска се тек пре неколико година ослободила фашистичког режима Фрање Туђмана и још увек има хладне односе са суседном Србијом. Албанија је близак савезник нове, већински албанске државе Косово, ентитета чију независност не признају и којој се одлучно противе Србија и Русија (као и многе друге земље). Албанија је такође чувена по утицају организованог криминала. Албанска мафија је заиста легендарна у читавој Европи, где контролише већину коцкарница, проституције и шверца дрогом. [\[7\]](#)

Настојања да се савезу прикључе Украјина и Грузија, политика коју је покренула Бушова администрација а коју одобрава Обамина администрација, даће још горе резултате него претходне рунде проширења. Односи Украјине са Русијом су прилично напети. Грузија, наравно, има још горе односе, као што то потврђује ратна кампања у лето прошле године. Разборити Американци треба да буду срећни да Грузија није била чланица НАТО-а у време када је избио тај сукоб.

Заговорници ширења НАТО-а на исток понекад се понашају као да савез сада представља пуко политичко почасно удружење. Њихова позадинска логика је та да, пошто су државе источне Европе постале капиталистичке демократије, оне заслужују да постану чланице најугледнијег клуба на Западу. Али, скоро све нове чланице НАТО-а, које су највише забринуте због могућег неповољног безбедоносног развоја који би дошао из Русије, савез сматрају нечим много вишим од политичког тела. Оне рачунају на стварну заштиту од могућег разарања од стране њиховог великог суседа на истоку. Једнако важно, ни Москва не гледа на НАТО као на пуко политичку организацију.

Грузијски сукоб би требало да нас подсети на то да је НАТО званично још увек нешто много више од политичког клуба. Он остаје војна организација са широким обавезама – нарочито за Сједињене Државе. Члан 5 Северноатлантског уговора каже да напад на једну чланицу представља напад на све. То значи да Сједињене Државе имају обавезу да пруже помоћ у одбрани сваке државе чланице – без обзира на то како мала, војно или економски безначајна и колико стратешки изложена та чланица била. [\[8\]](#)

Да ли су безбедоносне обавезе НАТО-а стратешки блеф?

То је опасно близу да постане ризикант стратешки блеф. Рат између Русије и Грузије илуструје испразну природу способности НАТО-а да заштити мале, рањиве чланице. Истина је да Грузија није била чланица савеза, те стога члан 5 није примењен. Али та земља је била штићеник – мада неформални – Сједињених Држава. Лидери САД су понављано поздрављали Грузијског председника Михаела Шакашвилија као америчког пријатеља и као симбол демократских реформи у том делу света. Конвенционална мудрост сматра да Русија никад не би напала таквог штићеника. И Грузијци су сасвим извесно очекивали помоћ када је дошло до невоље. Као што су, током првих дана сукоба, извештавали дописници New York Times-а из Грузије, Ендрју И. Крамер и Елен Бери, када су грузијске трупе које су се повлачиле среде западне новинаре, “сви су постављали исто питање: Где су Сједињене Државе? Када долази НАТО?”

[\[9\]](#)

Ипак, Сједињене Државе и НАТО нису учиниле много више од дизања галаме и прашине око руске војне офанзиве и нуђења помоћи Тбилисију у послератној реконструкцији. Анемични одговор НАТО-а и Европске Уније, разбеснео је заступнике тврде линије на Западу.

Wall street Journal

је свом у уредничком коментару ту политику заједљиво описао као политику “Стани! Или ћемо ти опет рећи “стани”!”

[\[10\]](#)

Неки аналитичари су изразили уверење да би Русија била одвраћена ако би Грузија постала чланица НАТО-а. Колумниста Џорџ Вил је, на пример, поставио питање: “Да је Грузија у НАТО-у, да ли би сад НАТО био у рату са Русијом? Много је извесније да”, каже он, “Русија сада не би била у Грузији”. [\[11\]](#)

Могуће. Постоји, међутим, разлог да будемо скептични према таквом закључку. Реалност је таква да, ако би Вашингтон и његови партнери из НАТО-а настојали да се држе својих обавеза према Члану 5 услед избијања сукоба између Русије и неке мале чланице савеза, ризиковали би рат са непријатељем који је опремљен нуклеарним наоружањем. Таква претња је могла имати разуман кредибилитет током Хладног рата, када је тај интерес укључивао очување демократске Европе – главног економског и стратешког постигнућа – изван орбите једне агресивне, тоталитарне силе. Прокламована воља да се ризикује рат са нуклеарним импликацијама поседује много мањи кредибилитет када је *ца сус белли*

пука свађа између ауторитарне Русије и њеног малог суседа – што је у случају грузијског

рата била свађа око политичког статуса две сецесионистичке области у суседству.

Не само да би та врста одвраћања изгубила кредибилитет у тој ситуацији, већ би основна разборитост налагала да такав степен ризика не сме да се преузима, осим у одбрани виталних интереса. Невоље Грузије са Русијом – и у том смислу, бројне свађе које друге мале државе са руских граница имају са Москвом – нису ни близу тих интереса, чак ни за европске главне силе, а још мање за Сједињене Државе. Чини се много извеснијим да би Вашингтон, суочен са могућим ужасним последицама војног сукоба са Русијом око тако слабог интереса, зажмурио на то. А ако Сједињене Државе не би реаговале, сигурно не би ни секундарне силе у НАТО-у. Нереаговање савеза на руску офанзиву у Грузији, сугерише нам да би безбедоносна очекивања нових чланица и кандидата за НАТО могла да буду само пуне наде.

НАТО и Русија: Чачкане мечке

Други главни проблем који погађа НАТО јесте тај да су различите политичке агенде које су вођене од краја Хладног рата – нарочито акције савеза на Балкану и проширење НАТО-а како би прикључио нове чланице на западној граници Русије – затровале односе са Москвом и обновили безбедоносне напетости у Европи.

Гажење руских интереса на Балкану

Снаге НАТО-а су 1995. интервенисале у босанском грађанском рату да би ослабиле Србе, руског дугорочног верског и политичког савезника. Потом су Сједињене Државе и њени савезници 1999. године повеле ваздушну војну акцију против Србије, неопозиво јој отимајући покрајину Косово. При томе су заобишли Савет безбедности, да би избегли руски вето. Иако је такав поступак разбеснео руске политичке лидере, они нису могли да ураде много више од издавања импотентних саопштења. Србија је била превише слаба да уради нешто више, будући да су њена економија и војска биле у хаотичном стању. [\[12\]](#)

Западњачка политика према осетљивим и виталним интересима Русије на Балкану у наредним годинама није била много вештија. Поново се оглушујући на примедбе Москве, Сједињене Државе и њени главни европски савезници су у фебруару 1998. године

заобишли Савет безбедности УН да би Косову дале независност. Руски министар спољних послова, Сергеј Лавров, упозорио је да се таквим кораком успоставља међународни преседан који ће широм света охрабрити сецесионистичке покрете. Америка и НАТО су, казао је он, „отвориле Пандорину кутију“. Посебно је злослутно поменуо да би косовски преседан изгледа могао да буде примењен на грузијске сецесионистичке области, Јужну Осетију и Абхазију. [\[13\]](#)

Када је, шест месеци касније, грузијска влада покушала да успостави контролу над Јужном Осетијом, руске снаге су искористиле тај глупи потез и покренуле разорну контраофанзиву против јужног суседа. Када су војне акције престале, Кремљ је отворено признао независност и Јужне Осетије и Абхазије. Руска акција у Грузији је, бар једним делом, изгледала као наплата рачуна за акције Запада поводом Косова. [\[14\]](#)

Проширење НАТО-а и неискрена уверавања

Званичници САД и Западне Европе нису само газили по дугорочним интересима Москве на Балкану, већ су искористили руско војно и економско расуло током 1990-тих, да би успоставили своју доминантну позицију у централној и источној Европи. [\[15\]](#) Челници НАТО-а нису само сачували војну институцију чија је главна сврха било да у Европи води Хладни рат против Совјетског Савеза, него су проширили савез на исток, према традиционално руској сфери утицаја. Тај потез је прекршио отворено обећање које је администрација Џорџа Буша старијег дала Москви у замену за то да Кремљ прихвати уједињење Немачке и немачко чланство у НАТО-у.

[\[16\]](#)

Проширење савеза на исток било је праћено добронамерним уверавањима према Москви – уверавањима која су у великој мери изневерена. Роналд Асмус (који ће касније, у Клинтеновој администрацији, постати заменик помоћника државног секретара) и други стручњаци НАТО-а су 1993. овако говорили: „На проширење савеза на исток треба гледати као на корак према Русији а не против ње“. [\[17\]](#) Зато што је НАТО сада у најмању руку политичка организација колико и војна, ишао је даље овај аргумент, Русија нема разлога да се плаши или противи том проширењу – чак иако би оно ишло све до граница Русије.

Неки заступници проширења су чак доказивали да ће Русија имати користи од увећања савеза прикључивањем земаља источне и централне Европе, које су некад биле део

пропалог Варшавског пакта под совјетском доминацијом. Стивен С. Розенфилд из *Washington Post*

-а је објашњавао: „Проширење ће, чврсто држећи запаљиви део Европе уз осетљиву руску границу, охрабрити и дати простора руским либералним прозападним партијама и избити адут из рукава конзервативним и националистичким партијама склоним стварању напетости и авантуризму.“

[\[18\]](#)

Западни званичници још увек уверавају Русе да проширени НАТО, чак и ако би он укључивао Украјину и Грузију, не представља никакву опасност за њихову земљу. Током посете Естонији у новембру 2008., министар одбране Роберт Гејтс је изјавио да „Русија нема разлога да спречава једну суверену земљу која жели да се јаче повеже са Западом“. Такво повезивање, нагласио је он, „не представља претњу руској безбедности“

[\[19\]](#)

Међутим, акције НАТО-а (посебно оне које су предузимале Сједињене Државе) показала су та уверавања као лажна. Супротно обећањима, НАТО с времена на време активира војни персонал и борбену авијацију у балтичким земљама. Сједињене Државе су, такође, нагласиле да се НАТО мора боље припремити за одбрану тих земаља од евентуалног руског напада. [\[20\]](#) Вашингтон је, исто тако, направио уговор са Пољском и Чешком о инсталирању балистичких одбрамбених система у тим земљама. Иако су ови системи наводно намењени против повећаних ракетних способности Ирана, Москва тај аранжман сматра претњом интегритету и кредибилитету њеном нуклеарном одбрамбеном систему. Како год било, ракетни одбрамбени систем сигурно представља војну меру, што је потез који не бисмо очекивали од неке пуко политичке организације.

Прва рунда проширења 1998., упркос приговорима Јељцинове владе, потврдила је чланство Пољској, Мађарској и Републици Чешкој. То проширење, додуше, није било провокативно, ако га упоредимо са другом рундом из 2004. године, које је (међу осталима) укључивало Латвију, Естонију и Литванију – области које су биле део Совјетског Савеза.

Такво понашање је разбеснело руску политичку елиту, а деловање НАТО-а је знатно ослабило демократске, прозападне политичке снаге и ојачало ауторитарне националистичке елементе. Упркос свеопштем осећању беса и издаје, Москва је у то време мало тога могла да учини, сем упућивања импотентних приговора. Земља је једноставно била економски и војно превише слаба да би предузела озбиљније противмере. Али, такво стање се сада променило, и Москва је почела да узвраћа. Кремљ је изричито нагласио да би настојања да се Украјини и Грузији да чланство у НАТО-у представљало прелажење танке црвене линије, што она неће толерисати.

Политика према Русији открива нове расцепе у савезу

Политика према Русији је створила велики расцеп унутар НАТО-а. На састанку НАТО-а у Букурешту 2008., противљење Немачке, Француске и других важних дугогодишњих чланица помрсило је рачуне намери Вашингтона да Украјини и Грузији понуди Акциони план за прикључење (први степен припремања земље за чланство у НАТО-у). Званичници из Француске и Немачке су изнели став да би додавање тих земаља савезу било само беспотребна провокација према Русији и још више нарушило ионако осетљиве односе Запада са Москвом. Декларација са тог састанка је давала само нејасно обећање да ће „врата НАТО-а остати отворена за европске демократске земље које су вољне и способне да прихвате обавезе и дужности чланства“. Као имплицитна пљуска руским примедбама на даље проширење, такође је наглашено да „одлуке о проширењу доноси искључиво НАТО“. [\[21\]](#)

Премда такав језик може да представља утешну награду Сједињеним Државама и источноевропским заговорницима проширења, језик којим се говори о кандидатури Грузије и Украјине сугерише победу западноевропских скептика. Декларација јесте потврдила да „НАТО поздравља евроатлантске тежње Украјине и Грузије“ ка учлањењу и изразила слагање да „те земље постану чланице НАТО-а“. Међутим, уместо понуде Акционог плана за прикључење (Membership Action Plan – МАП; оп. прев.), састанак је напросто дао јемство да ће „у наредном периоду интензивно радити“ на „решавању још нерешених питања у вези њихових МАП-кандидатура“ и наложио својим министрима иностраних послова да дају процену напретка који су те земље оствариле у погледу захтева за чланство. [\[22\]](#) Знаковито је да није одређен временски рок за пријем у чланство савеза. Узимајући у обзир те суштинске оперативне детаље, можемо рећи да су у Букурешту западноевропски критичари прикључења Грузије и Украјине однели победу.

Поделе унутар савеза су постале још очигледније у реакцијама на руско-грузијски рат у августу 2008. [\[23\]](#) Чланице НАТО-а из централне и источне Европе су упозоравале на решеност Русије да користи силу против мале суседне земље и вршиле су притисак на савезнике да заузму чврст став према Москви. [\[24\]](#) Као што је један виши званичник савеза рекао

Times

-и, блиски суседи Русије који су већ у НАТО-у „предводе кампању да се питање руске претње“ поново уврсти у агенду. Због рата у Грузији „чланице НАТО-а, као што су Пољска, Република Чешка и балтичке земље“, траже да се савез поново усредсреди на „војне структуре за одвраћање Русије“.

[\[25\]](#)

Већина западноевропских земаља је, међутим, била склонија мирољубивијем приступу, подсећајући своје колеге да је руска сарадња потребна Западу у више погледа, укључујући напоре да се супротстави нуклеарним амбицијама Ирана. Немачка, Француска и друге земље су такође биле свесне могућности да Москва искористи европску зависност од снабдевања природним гасом из Русије за остварење дипломатског и политичког притиска. (Све сумње у такву могућност су отклоњене у фебруару 2009., када је руски сукоб са Украјином око исплате природног гаса заиста довео до искључења гасовода који су снабдевали централну и западну Европу.)

Земље западне Европе изгледа гаје још већу одбојност према примању Грузије и Украјине у НАТО због оружаних чарки између Москве и Тбилисија. [\[26\]](#) Пољски министар иностраних послова, Радек Сикорски, главни кандидат да постане следећи генерални секретар НАТО-а, изјавио је да је чланство тих двеју земаља, у најбољем случају, „прилично далека могућност“. У овом тренутку, каже он, унутар савеза једоставно „не постоји воља“ за такво проширење.

[\[27\]](#)

Високи званичник САД је дошао до сличног закључка, изјавивши да мисли да је „поштено рећи да у наредним годинама неће бити нових понуда за пријем у чланство НАТО-а“.

[\[28\]](#)

Одговор на руско-грузијски рат сугерише да је политика Вашингтона опредељена ближе ка тврдој позицији коју заговарају новије (источноевропске) чланице НАТО-а, него ставовима америчких традиционалних партнера у савезу. [\[29\]](#) Западне европске владе, међутим, чврсто стоје на својим позицијама и одбијају да прихвате конфронтирајуће предлоге. [\[30\]](#) (То

одупирање да се прихвате снажне противмере је, такође, створило раздор на исток и запад унутар Европске Уније, као и мрзовољан одговор САД на очигледну победу заговорника помирљивог става према Русији.)

[\[31\]](#)

У коначном исходу, одговор НАТО-а на руско покорвање Грузије био је тек нешто више од слабашног дипломатског протеста и привременог одлагања састанка између званичника НАТО и Кремља. [\[32\]](#) Руски лидери су се отворено подсмевали „празним речима“ НАТО-а. [\[33\]](#) Западне европски лидери су направили један значајан уступак Сједињеним Државама – одобрили су размештање одбрамбених ракетних система у Пољској и Чешкој, упркос руском снажном противљењу

таквом систему.

[34] Савезници су то урадили иако су неки западноевропски лидери били отворено скептични у вези тога да је то размештање мудар потез.

[35]

Могу се предвидети даља и све већа разилажења међу чланицама савеза у погледу политике према Русији. Не постоји јединствен став унутар НАТО-а о томе како се понашати према тако важном и понекад незгодном источном суседу. Иако су током Хладног рата постојале неке разлике унутар савеза, те разлике су биле минорне у односу на садашња разилажења.

(Превод: **Александар Новаковић**)

---

[1] "Outrage at 'old Europe' Remarks", *BBC News*, January 23, 2003.

[2] Hillary Clinton, Senate Confirmation Hearing (transkript, str. 21), *New York Times*, Januar 13, 2009.

[3] North Atlantic Treaty Organization, Bucharest Summit Declaration, (издат од стране челника држава и влада учесника на састанку Северноатланског Савета у Букурешту, 3. Априла, 2008.), str. 1, <http://www.nato.int/docu/pr/2008/p08-49e.html> .

[4] Тај проблем је требало да буде очевидан већ при предлагању прве рунде проширења. Види: Ted Galen Carpenter, *Beyond NATO: staying Out of Europe's Wars* (Washington: Cato Institute, 1994). Такође видети чланак: "Strategic Evasions and the Drive for NATO Enlargement", у зборнику: Ted Galen Carpenter i Barbara Conry (ur.), *NATO Enlargement: Illusions and Reality* (Washington: Cato Institute, 1998), str.17-30; Christopher Layne, "Why Die for Gdansk?: NATO Enlargement and American Security Interests", i dalje, str. 53-70; i Benjamin Schwarz, "NATO Enlargement and the Inevitable Costs of the American Empire", у nastavku 71-83 str.

[5] International Institute for Strategic Studies, *The Military Balance, 2009* (London: Routledge,

2009), str. 117, 135-36, 149, 164, 171, 179.

[6] “Cheney Backs Balkan NATO-EU Bids”, *BBC News*, 7. мај, 2006.

[7] То је било очигледно пре десет година. Види: Frank Cilluffo i George Salmoiraghi, “And the Winner Is...The Albanian Mafia”, *Washington Quarterly*, (jesen 1999), str. 21-25.
Делокруг утицаја албанске мафије простире се и на тако стабилне демократије као што су Швајцарска и Британија. Види: ISN, Centre for Security Studies i Swiss Federal Institute of Technology, Zurich, “Switzerland: Ethnic Albanians Keep a Grip on heroin Supply”, 27. avgust, 2008, <http://www.isn.eths.ch/isn/layout/set/print/content/view/full/73?id-90575&lng-en&ots591>
; i Ian Burrell, “Albanian mafia Takes Control of Soho Vice Scene”, *Independent*, 18. jun, 2001.

[8] За добру расправу о томе како је, са прикључењем нових чланица, смисао опстанка колективне одбране НАТО-а постао комплексно и проблематично питање, види: Helene Cooper, “Once Its Rationale, Collective Defense Poses New Challenges to a Larger NATO”, *New York Times*, 20. avgust, 2008.

[9] Andrew E. Kramer i Ellen Barry, “On Slog to Safety, Sething at West”, *New York Times*, 11. avgust, 2008.

[10] “Stop! Or We’ll Say Stop Again!” editorial, *Wall Street Journal*, 3, septembar, 2008.

[11] George F. Will, “Russia’s Power Play”, *Washington Post*, 12. avgust, 2008.

[12] За анализу руског беса и немоћи да у то време одговори на изазов, види: Ted Galen Carpenter, “Damage to Relations with Russia and China”, у: Ted galen Carpenter (ur.), *NA TO’s Empty Victory: A Postmortem on the Balkan War* (Washington: Cato Institute, 2000), str. 78-82.

[13] За расправе о западњачкој политици поводом Косова и руског одговора на ту политику, види: Ted Galen Carpenter, “A New Era of Turbulence in the Balkans?”, *Mediterranean Quarterly* 19, br. 3 (leto 2008): str. 6-22; као и: “What Russia Wants”, *The American Conservative*, September 22, 2008, str. 7.

[14] James George Jatras, “Kosovo Prelude to Georgia?”, *Washington Post*, 7. septembar, 2008.

[15] Vidi: Christopher Layne, *The Peace of Illusions: American Grand Strategy from 1940 to the Present* (Ithaca, NY: Cornell University Press, 2006), str. 105-13.

[16] Ibid., str. 111. Види такође: Michael R. Gordon, “The Anatomy of a Misunderstanding”, *New York Times*, 25. maj, 1997.

[17] Donald D. Asmus, Richard Kugler i F. Stephen Larrabee, “Building a New NATO”, *Foreign Affairs* 72, (septembar-oktobar 1993), str. 37.

[18] Stephen S. Rosenfeld, “No Treat to Moscow”, *Washington Post*, 8. jul, 1994.

[19] Цитат према: Thom Shanker i Clifford Levy, “Gates Urges Russian Calm Over Expansion of NATO”, *New York Times*, 13. novembar, 2008.

[20] James Blitz, “NATO Urged to Bolster Baltic Defence”, *Financial Times*, 2. septembar, 2008.

[21] Bucharest Summit Declaration, str. 4.

[22] Ibid., str. 4.

[23] Michael Evans, David Charter i Catherine Philip, "Alliance Divided as Members Ponder Plea of 'NATO Come Home'", *Times* (London), 9. septembar, 2008.

[24] Robert Marquand, "'New Europe' Urges West to Rethink Russians Ties", *Christian Science Monitor*, 18. avgust, 2008.

[25] Цитат према: Evans, Charter i Philip, "Alliance Divided".

[26] Marc Champion, "Merkel Slows NATO Bids by Georgia and Ukraine", *Agence France Presse*, 8. Oktobar, 2008.

[27] Цитат према: David Blair, "NATO Has 'No Will' to Admit Georgia or Ukraine", *Telegraph* (London), 25. januar, 2009.

[28] Citat prema: Susan Cornwell, "Georgia, Ukraine Years Away from NATO Seats: U.S.", *Reuters*, 25. novembar, 2008.

[29] Mark John, "U.S. Wary on chances of Normal NATO-Russia Ties", *Reuters*, 21. novembar, 2008.

[30] Michael Evans, “NATO Torn Between Threats and Caution over Russia and Georgia”, *Times* (London), 18. avgust, 2008.

[31] Mark John i Ingrid Melander, “EU Differs on Resuming Russia Partnership Talks”, *Reuters*, 13. oktobar, 2008; i Desmond Butler, “U.S. Advised EU to Tread Carefully Russia”, *Associated Press*, 14. novembar, 2008.

[32] У ствари, показало се да је прекид односа био само привремен – трајао је мање од четири месеца. David Burnnstrom i Mark John, NATO Agrees Cautious re-Warming of Russia Ties”, *Reuters*, 2. decembar, 2008.

[33] Michael Evans, “Russia Dismisses NATO’s ‘Empty Words’ As It Stands Firm in Georgia”, *Times* (London), 20. avgust, 2008.

[34] Paul Ames, “NATO Backs U.S. Missile Shield Over Russians Protest”, 3. decembar, 2008.

[35] Angela Charlton, “Sarkozy: U.S. Missile Shield Won’t Help Security”, *Associated Press*, 14. novembar, 2008.

(i) Наслов оригинала: Ted Gallen Carpenter, NATO at 60 – A Hollow Alliance, Policy Analysis, br. 635, 30. Cato Institute, Washington D.C., mart 2009. Овај текст преведен је с дозволом Кејто института.

НАТО у 60-тој: Излишна алијанса (I)

Пише: Тед Гален Карпентер
уторак, 08 септембар 2009 10:50

[\(ii\)](#) Овај идиоматски израз бисмо могли превести нашим: „Споља гладац, изнутра јадац“.
(Оп. прев.)